

EZERÉVES A MAGYAR ISKOLA

Karacs Teréz a szülői házban¹

Ki volt Karacs Teréz? Röviden szólva: pedagógus és író, aki a XIX. század első és utolsó évtizede között élt (1808-1892). Abban a korban, amikor Magyarországon a nagyobb lányok művelődésével még keveset törődtek, 1846-ban Miskolcon – 150 évvel ezelőtt – ő valósította meg hazánk legismertebb magyar nyelvű és szellemű, nyilvános nőnevelő intézetét, ahol már nemcsak a gazdag, hanem a szegényebb szülők 12-16 éves gyermekei is tanulhattak.

Karacs Teréz nagy hatású elméleti és gyakorlati pedagógus volt, emellett országosan ismert író a maga korában. Rendkívül színes egyéniség, aki nélkül szegényebb lett volna a múlt századi magyar művelődés. Mint mélyen érző, gazdag lelkületű, példás életű ember és polgár is megérdemli az utókor figyelmét.

Nevével és munkásságának rövidebb vagy hosszabb ismertetésével 1895-től, a *Pallas nagy lexikona* megjelenésétől máig számos lexikonban, sok-sok irodalom- és neveléstörténeti könyvben, folyóiratban és bibliográfiában találkozunk, de önálló könyv csak most jelenik meg az életéről.

Polgár ősök és utódaik

Édesapja, *Karacs Ferenc* 1770-ben tehetsős földművelők gyermekeként született Püspökladányban (ahol jelenleg a gimnázium és a múzeum viseli a nevét). A debreceni református kollégiumban *Csokonai Vitéz Mihály*nak és *Márton József*nek (a későbbi nyelv- és szótáríró) volt a diáktársa.

Ottani tanulmányai után három évig Margittán falusi tanító, majd pesti és bécsi tanulmányok után mérnök és rézmetsző művész lett. Karacsot mint művészt Münchenbe is hívták, hogy ott telepedjék le. Itthon ismerősei így szóltak hozzá: Miért temeti el a tehetségét Magyarországon, hol a művészetnek még nincs virágzó földje, hol a művészt sem becsülni, sem fizetni nem tudják? Ő így felelt: – Ha minden magyar művész külföldön virágoztatja tehetségét, akkor a magyar művészet sohasem virul fel, akkor a művész csak saját sorsán javít, s nem mozdítja elő nemzete csinosodását.

Az ifjú művész Pesten telepedett le, s itt készítette – részben véséssel – a tudományok terjesztéséhez oly nélkülözhetetlen híres térképeit. 1802-ben vette feleségül *Takács Évát* (1779-1845), aki a tudós *Takács Ádám* gyóni református lelkész árvája volt. Karacs a pesti Ősz utcában (a Józsefváros mai Szentkirályi utcájában) hamarosan egy kisebb egyemeletes házat építtetett, amelynek tervét ő maga készítette. *Kultsár István* író volt itt a telekszomszédjuk.

Akkoriban itt volt a város vége. Az egyszerű, de elég kényelmes családi házhoz fákkal árnyalt, kellemes, gyöpös udvar és szép gyümölcsös kert tartozott. Az emeleti erkélyről gyönyörű kilátás nyílt a budai hegyekre, kelet felé pedig az ablakból Rákos síkjára lehetett látni. A környéknek azóta emelt magas épületei akkor még nem zárták el a kilátást e két irányban. Az akkor még nagyrészt német ajkú Pest nem tartozott Európa milliós városai közé: 1819-ben *Fényes Elek Magyarország geographiai szótára*

¹ Részletek az *Egy nagy magyar pedagógus: Karacs Teréz* című, a miskolci Felső-Magyarország Kiadónál megjelent életrajzi kismonográfiából.

szerint mindössze 47 188 lakost számlált. (Természetesen Buda nélkül, amely akkor még külön város volt.)

Karacs Ferencnek és feleségének kilenc gyermeke között Teréz volt időrendben a negyedik. E sorok írója betekinthez a pesti református egyház régi anyakönyvébe (*Keresztelési, esketési és halotti anyakönyv 1796-1844*), melyért ezúton is köszönetet mond a Kálvin téri templom mögött, a Török Pál utcában működő lelkeszi hivatalnak. A régi anyakönyvben a Karacs gyermekek születéséről a következő adatok találhatók: 1. *Mária* (1802. nov. 25.) 2. *Terézia* (1804. ápr. 23.; meghalt 14 hónapos korában) 3. *Terézia* (1805. okt. 13.; meghalt 10 hónapos korában) 4.-5. *Ferenc* (1810. jan. 6.) 6.-7. *Rozália* (1813. szept. 2.) 8. *Sarolta* (1819. aug. 17.; meghalt kisgyermekként) 9. *Sándor Árpád* (1821. okt. 13.; a családban csak a második nevén Árpádnak hívták).

A kisgyermekkorban meghalt *első két Terézia* után negyedikként született kislány lett a sorban *a harmadik Terézia: Karacs Teréz*. Különös, hogy a szülők ennyire ragaszkodtak ehhez a keresztnévhez: nem riasztotta vissza őket az, hogy előzőleg két kis Teréziájukat ragadta el a korai halál. Nem tudjuk biztosan, mi az oka, hogy *a mi Karacs Terézünk* nem került be az anyakönyvbe, mint ahogy a hatodik gyermekként született *Zsófia* sem.

A kilenc gyermek közül öten érték meg a felnőttkort: Mária, Teréz, Ferenc, Zsófia és Róza. Árpád 17 éves korában halt meg. Az elsőszülött Mária (Mari) még 16 éves sem volt, amikor elkerült a háztól, mert férjhez ment *Környei József* seregélyesi református lelkészhez.

Karacs Teréz még nem az Ősz utcai (ma: Szentkirályi utcai) új családi házukban született, hanem ott, ahol szülei előzőleg laktak: a pesti józsefvárosi Ót pacsirta (a mai Puskin) utcában, ahol *Zofahl Lőrinc* építész háza, később pedig a *Degenfeld* grófi palota állt. (A közelben a Nemzeti Múzeum épülete csak jóval később, 1837-1846 között készült el.) Teréz nyilván szüleitől tudta, hogy ő 1808. április 18-án, húsvétkor látta meg a napvilágot.

Édesanya bizony nem örült, hogy negyedszerre is leánya született. Teréz így szólt erről önéletrésében: „Az előttem született két Teréz kiskorában elhalt. Én születésemmel, mint anyámtól hallám – nagy bánatot okoztam, mivel ő fiúval szerette volna férjét megajándékozni; e miatt keseregve tudatá atyámmal, hogy a negyedik is leány, és kérve kérte férjét, hogy engedje meg az újszülöttnak nemét eltitkolni, s egyezzék bele, hogy fiúnévre kereszteljenek, és írjanak be az anyakönyvbe mint fiút. Atyám ezen sajtáságos és különös kívánságba nem egyezvén bele, én – akinek születtem: mint leány neveltettem fel. Születésem után 20 óra született anyámnak fia...”

Teréz születésekor az édesanyja aligha gondolta, hogy éppen ebből a leánygyermekből válik majd a későbbi kiváló pedagógus és író. (Teréznek és Zsófia húgának születését talán csak a családi bibliába jegyezte be – az édesapjuk.)

Karacs Teréz gyermekkora

Déryné Széppataki Róza leírja naplójában – pontosabban szólva: öregkori visszaemlékezéseiben –, hogy kezdő színésznő korában sokszor járt Karacséknál: „Próba végeztével egyenesen repültem Karacsékhoz. Ez egy igen érdemes polgárház volt Pesten. Az úr igen nevezetes, nagyhírű rézmetsző, az asszonyság derék háziasszony s egyszerűsmind író is volt... Sok gyermek volt a háznál, nevezetesen leányok, köztök a lelkes és az irodalom és nevelés terén később oly szép híre emelkedett Teréz. A legkisebb Róza; – ez még későbbi időkben is jó barátnóm volt.” (*Déryné naplója*. Bp., 1879. I. k. 96. old.)

Amikor Teréz hatéves lett, 1814 május havában a pesti református egyház által fenntartott elemi iskolába adták be szülei, de ugyanezen év októberének első napjai-

ban vörös himlős lett, azután vízibetegségbe esett, s ezért egy évig és nyolc hónapig nem látogathatta az iskolát.

A mai Kálvin téren akkor még nem volt meg a templom, csak egy imaház állott és mellette a kis iskola. Fiúk és leányok vegyesen jártak oda, az egész tanulóserreg 20-25 fő lehetett. Terézzel járt iskolába *Somogyi Károly* (később esztergomi apát kanonok, a szegedi Somogyi Könyvtár megalapítója) és *Csécsi Nagy Erzsébet* (később Tóth Gáspárné, Petőfi költeményei első kiadásának elősegítője). Tanítójuk a lelkész káplánja (a segédlelkész) volt, akit a gyermekek „professzor úr”-nak hívtak. Az első tanítót, *Zilahy Imrét* később *Szikszay József* követte. Teréz öregkori visszaemlékezése szerint mindkettő kedves modorú, jó oktató volt. (A debreceni református kollégiumban végeztek, ahol a neveléstudományt is tanulták.)

Szikszay fáradhatatlanul foglalkozott körülöttük. Teréz anyiban a választottjai közé tartozott, hogy amíg Szikszay tanító úr a hat-nyolc főből álló kezdőket oktatta a szótagolás művészetében, reá bízta, hogy a 12-14 főből álló nagyobb társaival ismertesse meg a falon függő Európa-térképen levő országokat és azoknak nevezetesebb városait. Amikor a kis Teréz szerénykedve mentegetőzött a megbízás teljesítésétől, Szikszay bátorítólag mondta:

– Csak rajta, kis Karacs, te legjobban érted a mappákon való járást, hiszen atyád készítette és ajándékozta azokat az iskolának.

1819 húsvétja után Teréz tizenegy évesen befejezte iskolai pályáját, ahol a tanító állítása szerint a jó tanulók közé tartozott. Édesanyjával ekkor egy vidéki városban (túl a Dunán) lakó rokonukhoz ment. Ott valószínűleg hosszasan időzött, ugyanis később leírta, hogy rokonuk szomszédjában lévén az iskola, őt a tanulás tovább is érdekelte, és eljár a rektor úrékhoz:

„Még ezen városban időzésem alatt tartatott az iskolai vizsgálat. A jó rektor úr ~~meg~~ hívott engem is, s én örömmel jelentem meg.

A gyermekek – fiúk és leányok – az akkori modor szerint: szó szerinti bemagolással kitűnően feleltek. Egyik fiú nagy hangon a tanító kérdésére kézikönyve szerint így felelt:

– A Föld gömbölyű, mint egy narancs, és éppen úgy be van horpadva két végén, mint a narancs.

Én közel ülven a felelőhöz, kérdém tőle:

– Láttál már narancsot?

– Kérem alássan, nem láttam! – lőn a válasz.

A jelen lévő tiszteletes úr megsimítá fejemet, s mondá:

– Helyesen, kis Karacs; nem lehet mindenki oly boldog, mint te, kinek apja földgömb-metsző. Biz' a kézikönyvben is helytelenül van az oly gyümöleshöz hasonlítva, melyet a mi népünk, a magyar nép még alig ismer.

Ezután felhívás következtében én, a 11 éves leány megmagyaráztam a fiúnak, hogy a narancs olyan alakú, mint az alma.

Íme, a véletlen másodszor is a tanítói pályára léptetett.”

Teréz nagyon szeretett volna tovább tanulni, de a fővárosban akkor még nem volt olyan nyilvános leányiskola, ahol az elemi iskolánál magasabb szinten és magyar nyelven juthatott volna hasznos ismeretekhez, a magánintézetek pedig szintén idegen tanítási nyelvűek s emellett célszerűtlenekek és igen drágák voltak. Az akkori közgondolkodás sem tartotta fontosnak a leányok középfokú iskolázását: elég, ha a fiúk tanulnak tovább – a latin nyelvű iskolákban. Teréz szülei érdeklődtek a kettős fővárosban: Budán és Pesten működő – leányokat oktató és nevelő – magánintézetekről, de magyaros érzésviláguknak nem tetszett, hogy ezeknek a vezetői többnyire francia eredetű hölgyek voltak, akik növendékeiket inkább csak az idegen nyelvek begyakorlására szorították, mintsem hogy általános műveltségüket gyarapították volna.

Magyar nyelvű (és szellemű) leánynevelő intézet nem volt Pesten és Budán. *Folnesics János* jó hírű, de német nyelvű intézetében is csak a tantárgyak egyikeként tanították a magyar nyelvet. A nemzetietlen iskolarendszer a fiúkat a latin nyelvben, a lányokat pedig – ha nem elégedtek meg az elemi iskolákban szerzhető tudással – a franciában és a németben gyakoroltatta, nem az édes hazáiban.

Még évtizedekig nem változott ez a helyzet. „Voltak rokonaim – írja a későbbiekben Teréz –, kik éveket töltöttek a jobb hírű Folnesicsnél, Felbernénél, és szaloni illemszokásoknál alig hoztak ki többet... A városi iskolák egyenként igen jámbor fokon állottak, az angolkisasszonyok zárdája jó hírnek örvendett, de ott is csak a bentlakó növendékek részesültek több oktatásban, mint a többi városi iskolákban; a bejárók nagyon szűken láttattak el a többnyire német ajkú szerzet hölgyei által.”

Ilyen körülmények között a magyar lányok többsége az elemi iskola elvégzése után középfokon nem tanult tovább, legföljebb a gazdag szülők a családi körben fogadtak a leányuk mellé idegen nevelőnőt, míg mások esetleg valamely idegen nyelvű apácázárdába vagy magán nőneveldebe adták be a lányukat.

Egyébként a tizenegy éves Terézre otthon is nagy szükség volt. 1819-ben *Mária* nővére már egy éve férjnél levén, Terézre – az otthoni legnagyobb lányra – várt az a szerep, hogy édesanyja mellett testvéreit: Ferit, Zsófit, Rózát és az akkor, 1819 augusztusában született Saroltát kis pesztonkaként gondozza.

Karacsné igen sajnálta, hogy Teréznek oly korán abba kellett hagynia az iskolai tanulást. Bánkódva, töprengve mondta férjének:

– Ezen szegény gyermek majd legkevesebbet fog tudni testvérei közt.

– Ne búsulj, lelkem – volt Karacs Ferenc válasza –, többet és szükségesebbet tanulhat Teréz itthon tőled, mint bármely iskolában!

A kislányra hirtelen nagy teher és felelősség szakadt. Ő maga erre így emlékezik: „Sarolta világra jött után anyám majd két hóig élet és halál közt lebegett. Ő, mennyi-szer elbúcsúzott akkor tőlem, hány-szor lelkemre kötö már ekkor négy testvérem gondozását. Én sokat sírtam, és mindent ígértem. Anyám meggyógyult, én folytattam kis gazdasszonyi és pesztonkai tisztemet. Nagy olvasottságú anyám pedig mindent megtett körtülem, hogy a háznál sok írás és hasznos könyvek olvasása által tovább képezsem lelkemet.” Különösen nagy érdeklődéssel olvasta a jellem- és életrajzokat, a földrajzi és a történelmi leírásokat.

Teréz édesanyjuk tartós betegsége alatt a kis Saroltát még fürösztötte és pólyázta is; az utána 1821-ben született Árpádnak is hű dajkája lett, valamint beteg anyjuknak gondos ápolója. Egyetlen falusi cselédjükkel a házi és konyhai gondokat is viselte, míg anyjuk teljesen felépült. Szorgalmas segítje lett ő Karacsnének.

Akkoriban Magyarországon még nem képeztek tanítónőket, nevelőnőket. Teréz tudatosan tehát nem készülhetett a pedagógusi pályára, de már egész kis gyermek korában ébredett benne a nevelői hajlam, a tanítói készség. A családi körben kisebb testvéreivel sokat foglalkozott, taníttatta őket. Egyelőre csak arra gondolt, hogy ha valamikor majd neki is lesznek gyermekei, azokat jól nevelhesse és taníthassa. Ebben nagy műveltségű anyjának gondos, házias nevelése volt előtte a példakép. „Arra készültem – írja –, hogy ha valamikor férjhez megyek, úgy be tudjam köteletségemet tölteni, mint jó anyám.” Korán kialakult benne az a meggyőződés, hogy csak az édes- anyjához hasonló, meggondolt, nemes érzésű ember lehet jó szülő, jó tanító.

A Karacs szülők és gyermekeik jó napirend szerint éltek munkás életüket. Teréznek esténként és szabadon hagyott óráiban olvasnia és írogatnia kellett, s az ő feladata volt, hogy kisebb testvéreit a tanulni: írni, olvasni és számolni valókból útbaigazítsa. Különösen a hosszú téli estéken valóságos iskola volt Karacsék családi otthona, melyben az apa és az anya vitték a tanítói szerepet. Az apa este mindig családjával foglalkozott, gyermekeit szép és helyes írásra, földrajzi ismeretekre tanítva. Az anya a többi tárgy-

ban, főképp a történelemben oktatta őket. Az ember fő kincsének a jó nevelést tekintették. Karacsnének kedvenc mondása volt: „Ép, munkás gyermekeket taroznak a szülők a társadalomnak adni, hogy azok annak ne váljanak terheivé.”

Rendes házi szokás volt náluk, hogy amikor valamilyen házi munka mellett ültek, a gyermekek egyike felolvasott a családnak. Legkedvesebb időtöltésük, legnagyobb gyönyörük a költők művei voltak. Naponként összeültek a nagyobb gyermekek kedves szüleikkel, hogy a szellemi élvezeknek, a múzsá szelíd társaságának egy kis időt áldozzanak.

Az édesanya gondos nevelése, irodalmi tájékozottsága, józan gondolkodása mély nyomot hagyott Teréz lelkületén, és korán fölkelte benne a magyar nyelv és irodalom, a tudomány, a művészetek iránti lelkesedést.

Egy napon azt az örömhírt vitte haza a rézmetsző művész, hogy lesz már nőknek való szépirodalmi könyv is. Részletesen elbeszélte az *Aurora* című irodalmi zsebkönyv megalapítását. Meg is jelent az először 1822-ben, *Kisfaludy Károly* szerkesztésében, *Trattner János Tamás* kiadónál. Karacsné örömmel halotta a hírt, és így szólt:

– Tehát valahára elhiszik, hogy a nők is szüksége van szellemi táplálékra. Mihelyt a nők olvasmány által finomulnak, a fiak is simább szokásokat öltenek.

Teréz tizennégy éves volt, amikor kézbe vehette a címében „hajnal”-t jelentő *Aurora* akkor megjelent első számát, és le sem tette, míg az egészet el nem olvasta.

Pásztor Emil

Erdélyi Iskola

A két világháború között az Erdélyi Iskola volt az első és egyetlen magyarnyelvű pedagógiai folyóirat, mely Erdélyben megjelent. Első száma 1933 szeptemberében György Lajos és Márton Áron szerkesztésében látott napvilágot, az utolsó 1944-ben. A magyar iskola 1000 éves fennállásának évfordulóján idézzük fel emlékét.

A szerkesztők beköszöntő cikkükben céljukat a következőképpen fogalmazták meg: „Folyóiratunk az erdélyi katolikus és magyar iskola érdekeinek szolgálatában indul útjára. Ezt a közel ezeréves intézményünket s művelődésünk hagyományait akarjuk támogatni, belsőleg erősíteni és kiszélesedett hivatásának betöltésére edzeni... A mai zűrzavar után legalább a jövő nemzedék számára az emberségesebb állapotokat előkészíteni.”

A címlapon megjelenő kép – a viharos tenger hullámaival dacoló feszülő izmú hajós – szimbóluma lett annak az emberfeletti erőfeszítésnek, amellyel a szerkesztők létrehozták és több mint tíz esztendőn keresztül életben tartották a lapot. A munkatársi gárdában megtaláljuk a korabeli erdélyi tudományos élet, nevelésügy jeles munkásait, az idősebb és ifjabb nevelő nemzedék minden tollforgatóját, köztük olyan neves szerzőket, mint: Bitay Árpád, Biró Vencel, Domokos Pál Péter, Heszke Béla, Kántor Lajos, Kéki Béla, Kós Károly, Szabó T. Attila, Venczel József stb.

A folyóirat az erdélyi magyar nevelők kézikönyve volt, mely irányította a nevelők rendjét, eszméket közvetített, terveket készített, megoldásokat javasolt, felvázolta az erdélyi magyar nevelés egész rendszerét. Hangsúlyozta, hogy a nevelői rend az erdélyi vezető értelmiség törzse, melynek vállán nyugszik a népközösség felelőssége. Az Erdélyi Iskola szakkönyvtárakat pótolta, nevelésügyi írásai helyettesítették a szaktanfolyamokat, az értelmiségi továbbképzést. Sikeresen megvalósította eszményét, „iskolát kitért ajtókkal” a társadalom felé, bizonyára ezért volt olyan jelentős olvasótábor a Erdélyen kívül a Felvidéken és a Délvidéken is.

A folyóirat a megjelenő tanulmányokat és cikkeket két nagy téma a *nevelésügy* és a *népnevelés* köré csoportosította.

Az erdélyi *nevelésügy* kérdéseit a másfél évtizedes kisebbségi múlt tapasztalatai alapján összegezte. György Lajos *Az iskola válsága és új irányai* című írásában (1933/1.) kifejtette, hogy az emberiség egyetemes válsága közepette a nevelés is válságba jutott, amelyből a kiutat csak olyan iskola találhatja meg, mely az egész társadalmat tekintni munkaterétül. Márton Áron *A tanító munkája és kenyere* című írása a kisebbségi tanító felelősségét hangsúlyozta, Vencel József *A magyar önismeret útjában* (1936/5.) a népnevelés és az önismeret összekapcsolását hirdette.

A folyóirat állandóan napirenden tartotta a magyar, román és idegen nyelvek, a reál-tudományok stb. minél gyakorlatibb módszerekkel történő elsajátításának kérdéseit. Állandó gondja volt a legújabb európai és amerikai pedagógiai törekvések, irányzatok, módszertani kezdeményezések ismertetése.

A folyóirat időnként összefoglaló-elemző írásokat közölt az erdélyi magyar iskolázásról. Ilyen témával jelentkezett György Lajos *Az erdélyi magyarság másfél évtizedes oktatásügye* (1935/1-2.), valamint Domokos Pál Péter *Egy vármegye népoktatásügye* (1935/7-8.) című írása, melyben részletesen ismertette Csík vármegye kisebbségi iskolázásának pontos statisztikai mutatóit.

A román nacionalizmusnak kiszolgáltatott kisebbségi diáksorsról szólt a *Névelemzés* című írás (1933/1.), azokról akiket a nevük hangzása miatt kiharcoltak a magyar iskolákból: „Az idén kiderült, hogy a Winkler, Mayer, Schultz, Kontz, Illés, Deák, Koppándi nevekkel nem lehet magyar iskolába járni – kesereg a szerkesztő –, a hatalom szerint ezeket az elmagyarosított tanulókat vissza kell románosítani”.

Az Erdélyi Iskola nevelésügyi szolgálatának másik területe a *népművelés* volt. A folyóirat rendszeresen közölt szépirodalmi olvasmányanyagot, a magyar irodalom klaszszikusai mellett elsősorban a korszak erdélyi szépirói – Benedek Elek, Reményik Sándor, Tamási Áron, Tompa László, Wass Albert – írásai jelentek meg. A népművelők számára – vallási, filozófiai, történelmi, földrajzi, mezőgazdasági, egészségügyi – tudománynpszerűsítő előadásokat, a nemzeti és vallási ünnepekre műsorszervezési tanácsokat, a műkedvelő színjátszóknak dramaturgiai útmutatásokat közölt.

Domokos Pál Péter, Nagy István és mások fáradszóró munkája eredményeként Erdélyben kibontakozott a kórusmozgalom. Elsősorban Domokos Pál Péter szakszerű írásai – *Énekkarszervezés* (1934), *Gyermekekórusok* (1935), *A magyar népdal* (1936/1.) – jelentettek hasznos segítséget a kórusvezetőknek. Az Erdélyi Iskola mellékletében rendszeresen Bartók és Kodály feldolgozások jelentek meg.

A népi mesterségekkel és a falusi otthonok berendezéseivel foglalkozott Bátky Zsigmond: *A famunka* (1938/3-4.) és Visky Károly: *A bútorok berendezése, A szöttek* (1938/5-6.) című írásai.

Szabó T. Attila sorozata *Miért és hogyan gyűjtsünk helyneveket* (1937-1938) elsősorban a nyelvi bűvárokodásra, helytörténeti kutatásokra ösztönzött. Nemzetiségi önismeretre törekedve gyakran közölt szociológiai felméréseket. Illyés Elemér: *Mit olvas az erdélyi falu* című írásában (1935/5-6.) a népkönyvtárak helyzetével foglalkozott. Szomorúan állapította meg, hogy Felső-Háromszéken 17 falu közül 9-nek nincs semmiféle könyvtára.

Az Erdélyi Iskola tíz évfolyamának csaknem hétezer oldala az erdélyi magyar pedagógiai irodalom olyan teljesítménye, amit a magyar művelődéstörténet kiemelkedő értékeként kell számontartanunk.

Dr. Sebestyén Kálmán